

Krogen, Aidt

Gravplads, huse, kirke, og agersystemer fra jernalder og middelalder.

Astrid Skou Hansen og Njal J. Geertz

Kulturhistorisk Rapport

Viborg Museum 2012

Bygherrerapport nr. 7

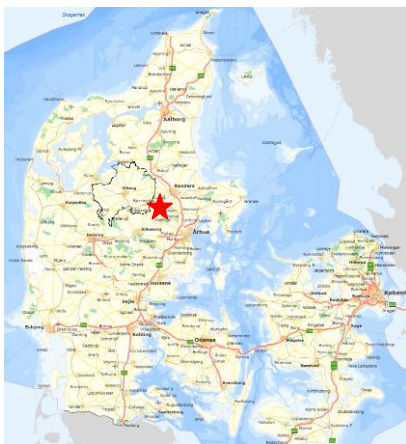
Bygherre: Hvorslev Kommune

ISBN 978-87-92778-25-3

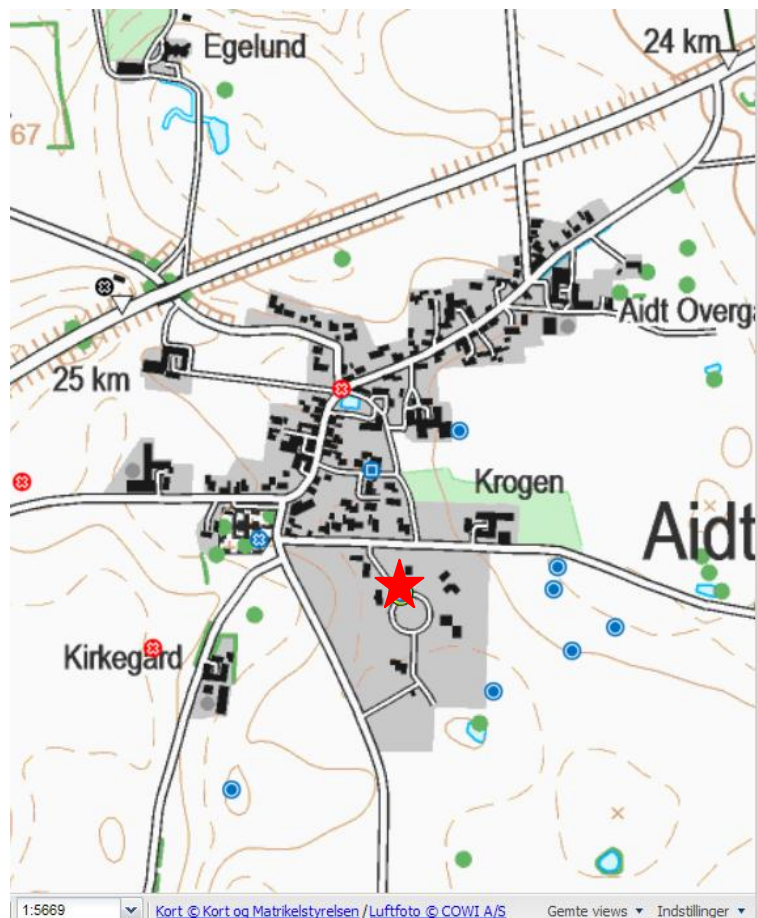
Indledning

I foråret 2004 udstykkede den daværende Hvorslev Kommune en række storparceller på et areal lige øst for Aidt kirke. Der var tidligere registreret flere fund i nærheden, bl.a. en grav fra ældre jernalder, og nogle "sorte pletter" sandsynligvis råstofgruber, der var blevet fyldt med affald fra bronze- eller jernalder. Endvidere lå området så tæt på kirken, at det var muligt, at man kunne finde bebyggelse fra middelalderen.

I april 2004 blev der foretaget en prøvegravning i området. Her blev der fundet spor efter en gravplads med brandgrave fra romersk jernalder samt bebyggelsesspor fra yngre jernalder og middelalder. Det var derfor nødvendigt at foretage en egentlig udgravning på stedet.

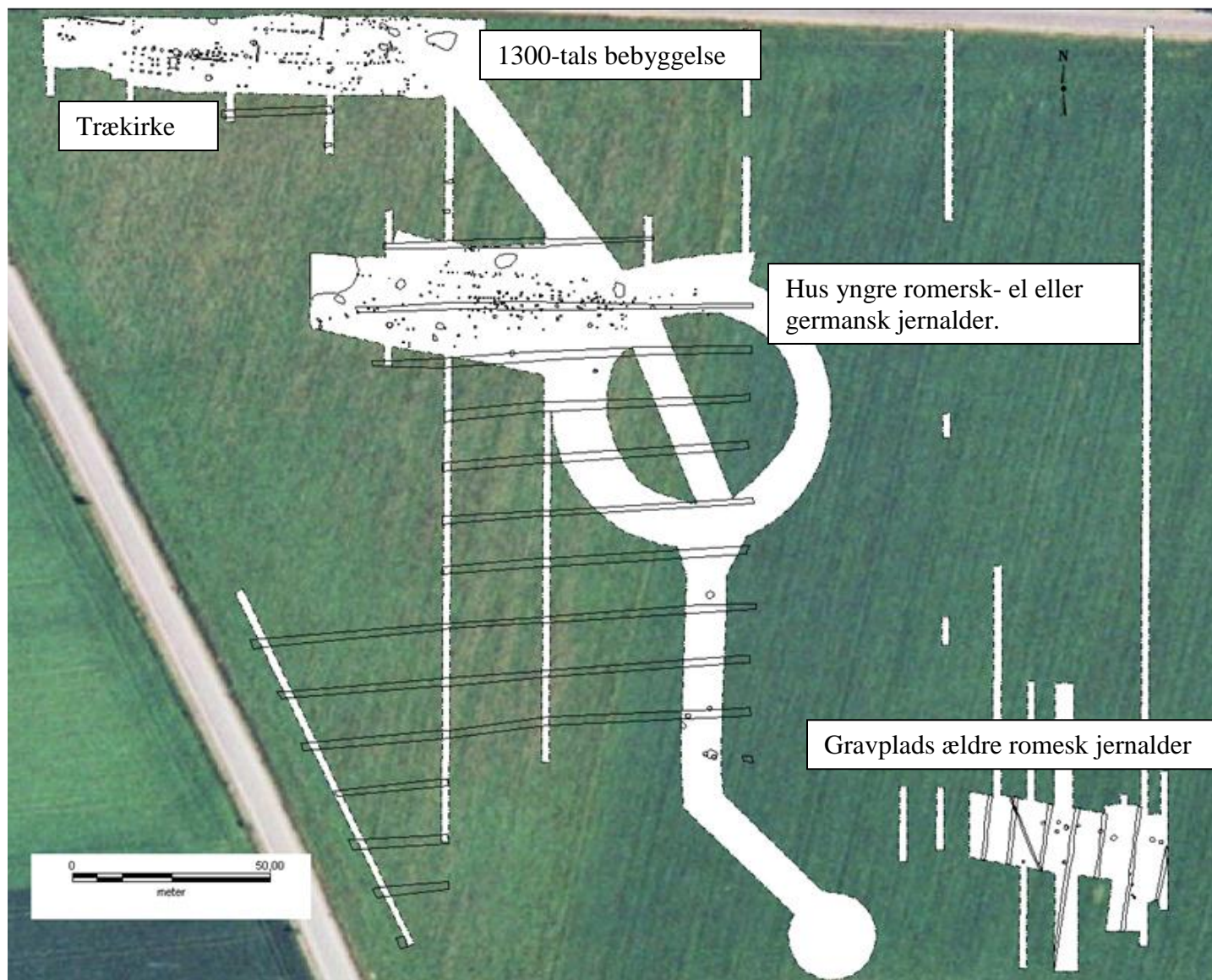

Figur 1. Krogen Aidt.

Gennemgang

Forventningerne om, hvilke fund der kunne gøres i området, blev til fulde indfriet. Ved udgravningen, der fandt sted i forsommeren 2004, blev der fundet ild-/kogegruber og råstofgruber fra førromersk jernalder, en usædvanlig brandgravplads fra yngre romersk jernalder, et hus fra yngre jernalder samt dyrkningsspor og bebyggelse fra højmiddelalderen – en forløber for den nuværende landsby. Det mest overraskende fund ved udgravningen var dog spor efter en trækirke fra den tidligste del af middelalderen, omkring år 1100.

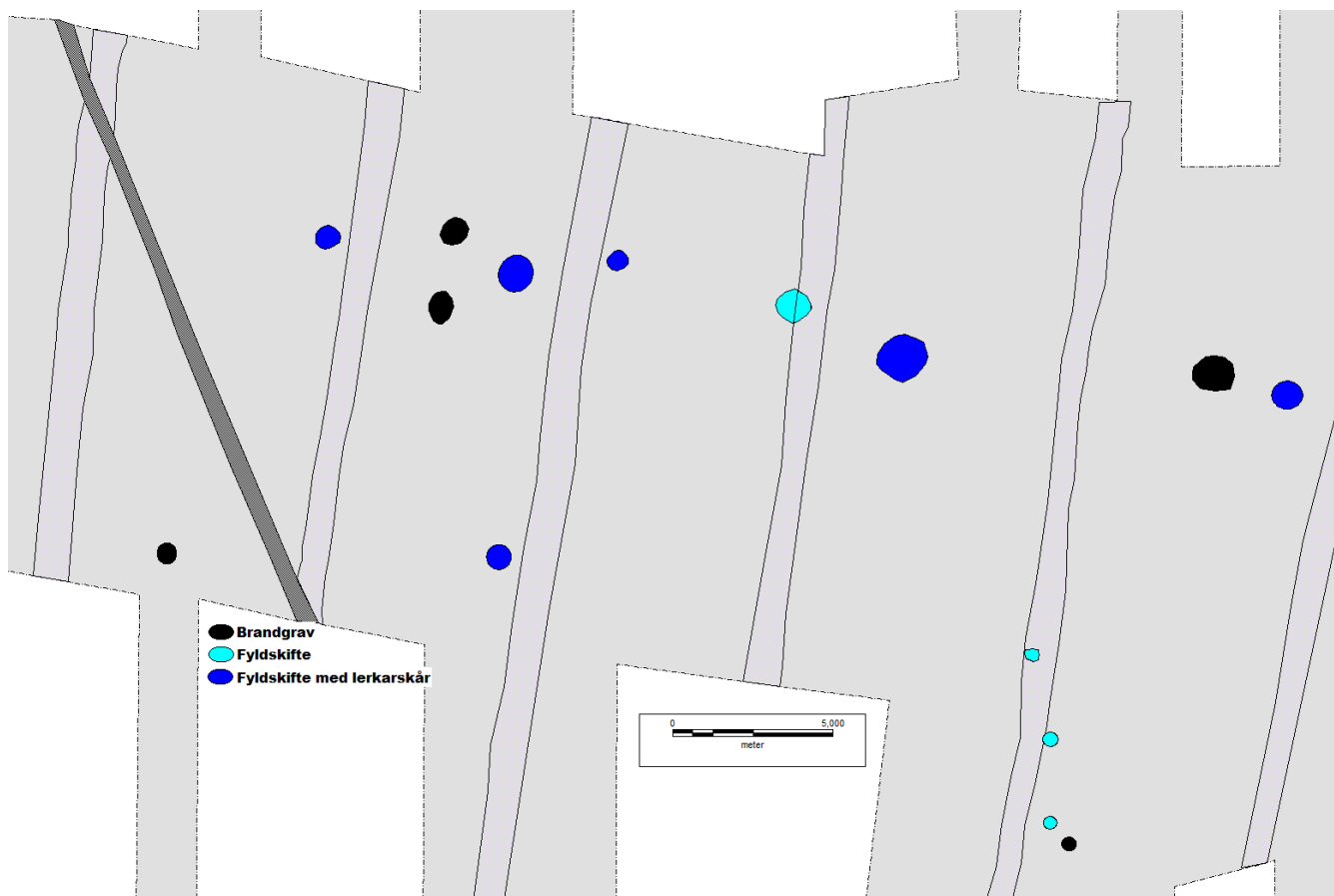
Figur 2. Oversigtsplan

Gruber og muligt hus fra førromersk jernalder

Spredt i den vestlige del af undersøgelsesområdet blev der fundet en række gruber fra førromersk jernalder (500 f. Kr. - 0). Der er tale om ild-/kogegruber og råstofgruber, der senere er blevet fyldt op med affald. Gruberne tyder på, at der har ligget en boplads området, men der blev ikke fundet spor af huse fra perioden. Husene har måske ligget længere nord på, under det bebyggede område i Aidt by

Gravplads fra ældre romersk jernalder

I den sydøstligste del af undersøgelsesområdet blev der allerede i prøvegravningen fundet en brandgrav. Det gav anledning til at lave et felt, hvor der viste sig at ligge 5 brandgrave og 10 andre anlæg, hvoraf i hvert fald 6 rummede dele af sekundært brændte lerkar, som tyder på, at de også har været med på ligbål, så også her er der formodentlig tale om brandgrave. I de sidste 5 anlæg fandtes hverken brændte ben eller lerkarskår, men dårlig bevaringstilstand kan være årsag til dette. Ud fra de fudne genstande foreslås en datering til ældre romersk jernalder (0-200 e. Kr).

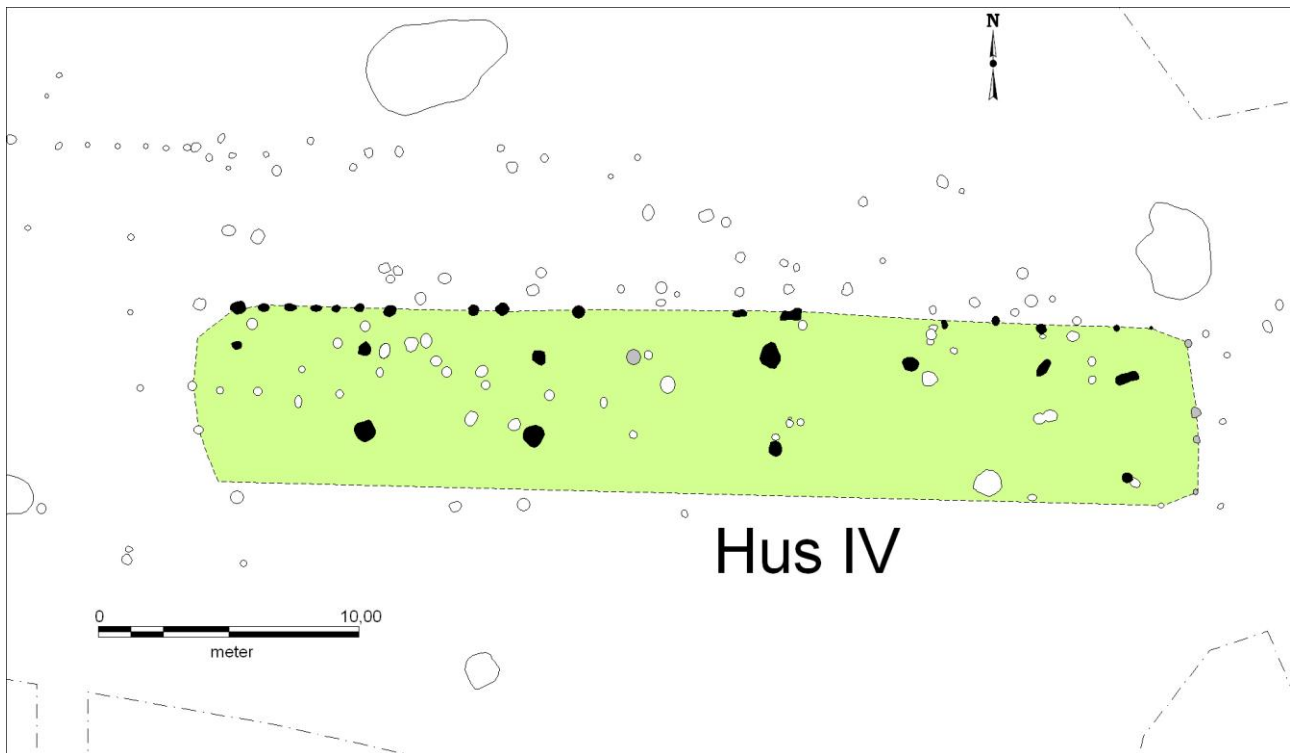
Figur 3. Gravpladsen.

Hus fra yngre romersk eller germansk jernalder

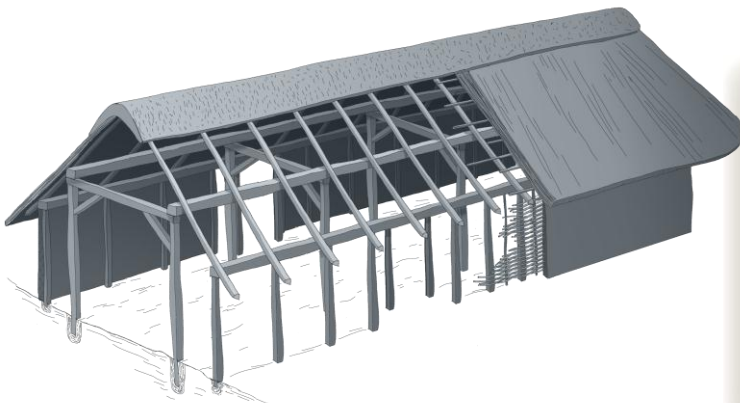
I feltet midt i undersøgelsesområdet blev der fundet spor efter mindst et hus, men der kan have været flere. Der er tale om et treskibet langhus, med spor efter 7 sæt tagstolper bevaret. Udover de tagbærende stolper er der bevaret mindst 17 vægstolper i nordvæggen. Indgangspartiet har været placeret midt i huset, imellem det tredje og fjerde sæt tagstolper fra vest. Vi kunne desværre ikke med sikkerhed lokalisere husets vestgavl, men i østgavlen var der bevaret fire gavlstolper.

Huset var forstyrret af et marksystem fra middelalderen, en agerren, der var blevet anlagt tværs igennem huset. Agerrenen havde fjernet det øverste af hullerne efter de tagbærende stolper. Husets sydvæg kunne ikke genfindes ved udgravningen.

Ud fra husets opbygning foreslås en datering til yngre romersk jernalder/ældre germansk jernalder (200-600 e. Kr)

Figur 4. Hus IV

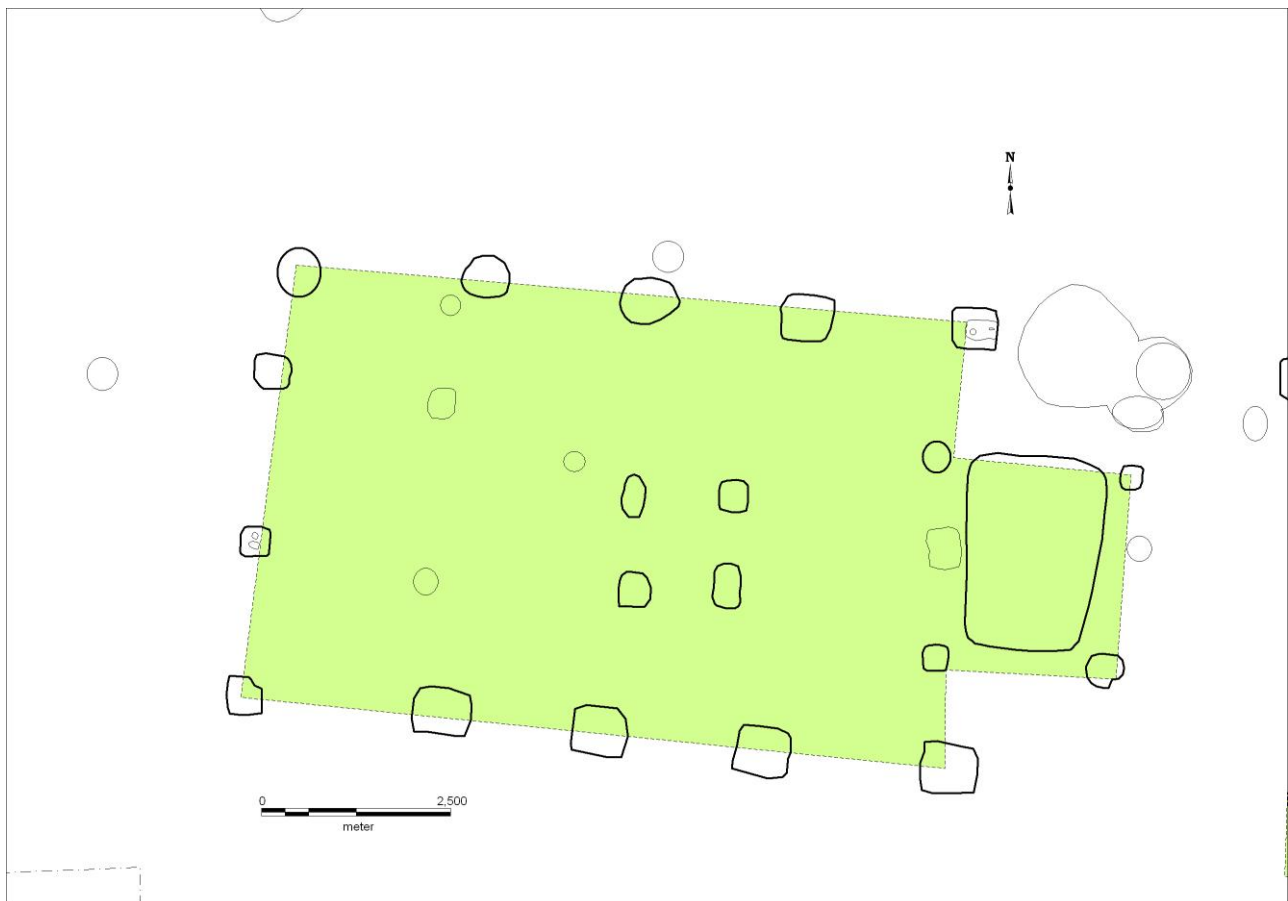
Figur 5. Treskibet langhus fra yngre jernalder. Illustration: Jeanette Nørgaard, Viborg Museum.

Det treskibede hus

I et treskibet hus bæres taget af to rækker af kraftige stolper, placeret ned igennem husets midte. Hustypen kaldes treskibet, da det i tværsnit kan opdeles i tre dele - mellem og på hver side af de to rækker tagbærende stolper.

Trækirke fra tidlig middelalder

Imens udgravningen stod på i 2004 blev anlæggene i det nordlige felt op imod Hovbrovej tolket som huse fra højmiddelalderen. Det blev endda overvejet, om der havde været tale om, at et af husene havde været i to stokværk, fordi stolperne var så kraftige. Men under efterbearbejdningen af tegningerne, efter at udgravningen var afsluttet, og felterne dækket til, fik arkæolog Mikael Holdgaard Nielsen, som netop havde skrevet speciale om trækirker, øje på noget: Det der ved første øjekast lignede den ene ende af et hus fra 1300-tallet, var måske i virkeligheden en sjælden trækirke fra den allertidligste middelalder, tiden imellem 1050 og 1150. Hvis det var tilfældet var der tale om noget af en sensation. Der findes meget få spor efter kirker fra den periode i Danmark, fordi de som regel ligger under de stenkirker, der stadig er i brug, og derfor støder man ikke så tit på dem ved udgravninger.

Figur 6. Trækirken. De anlæg der hører til kirken er trukket op med fed streg.

I foråret 2005 kom der besked fra kommunen om, at den grund som den mulige kirke lå på, var solgt, og museet henvendte sig derfor til den nye ejer, Christian Hørlev Andersen, for at høre, om vi måtte foretage en genudgravning af kirken. Det måtte vi heldigvis gerne, og den 15. juni 2005 blev der udført en supplerende udgravning af området omkring kirken. Her skulle det bl.a. afgøres, om der var blevet overset grave, kirkegårdsindhegninger eller andet, der kunne bekræfte, at det var en kirke, der var blevet fundet, og stolperne i bygningen skulle undersøges nærmere.

Kirkebygningen består af et skib på ca. 9,5 x 6,5 m, altså et rum på ca. 62 m². Til skibet er knyttet et mindre kor på 2,5 x 3 m, altså 7,5 m². Skibets langsider markeres af 10 stolpehuller – fem på hver langside. Stolpehullerne står med to meters mellemrum og er ret ensartede, firkantede ca. 70-80 cm i tværmål og ca. 70 cm dybe. I vestenden er der to mindre stolpehuller, som kan have rummet stolper til en portal eller en kirkedør. Stolpehullerne til koret er meget små, kun 30-35 cm i diameter og 10-20 cm dybe, hvilket er påfaldende i forhold til de kraftige vægstolper i skibet. Det tyder på, at koret kan være bygget til senere, men det kan også skyldes, at det tagbærende tømmer har haft mindre dimensioner, fordi rummets ringe størrelse gør, at taget ikke har været så tungt. Inde i skibet er der fire små 15-20 cm dybe stolpehuller, der måske kan knyttes til en døbefont, enten en selvstændig, træbygget døbefont eller en træbygget base til en døbefont af sten.

Figur 7. Kirken ved for genudgravningen. Set fra øst. På det lille billede er stolpehullerne trukket op med rød streg.

Der blev ikke fundet spor efter en kirkegård ved genudgravningen, så i den henseende var resultatet negativt. Men ved en nærmere undersøgelse af stolpehullerne og af en nedgravning i kirkens kor blev det bekræftet, at der var tale om en kirkebygning.

Nedgravningen i kirkens kor kan ikke umiddelbart tolkes, men den ser ud til at respektere korets afgrænsning, og det tyder på at den er samtidig med kirken. I nedgravningen blev der fundet nogle få granitafslag, som tyder på at der har foregået stenhugning på stedet, men ikke nok til, at det er sandsynligt, at det er tilhugning af kvadersten til den nuværende kirke, der er blevet hugget på stedet.

Den manglende kirkegård ved trækirken i Aidt kan forklares på flere måder: den mest nærliggende er, at der ikke er tale om en sognekirke, men om et dåbskapel eller et privatejet kapel, måske tilhørende en lokal stormandsfamilie, der har boet i området. Ca. 50-100 år efter at trækirken blev opført, er der så opført en stenkirke, den nuværende Aidt Kirke, der har fungeret som sognekirke, ca. 70 meter vest for trækirken.

Bebyggelse fra højmiddelalderen

I det nordligste udgravningsfelt op imod Hovbrovej fandtes ved udgravningen tre huse og en mængde gruber, som stammer fra tiden omkring år 1300.

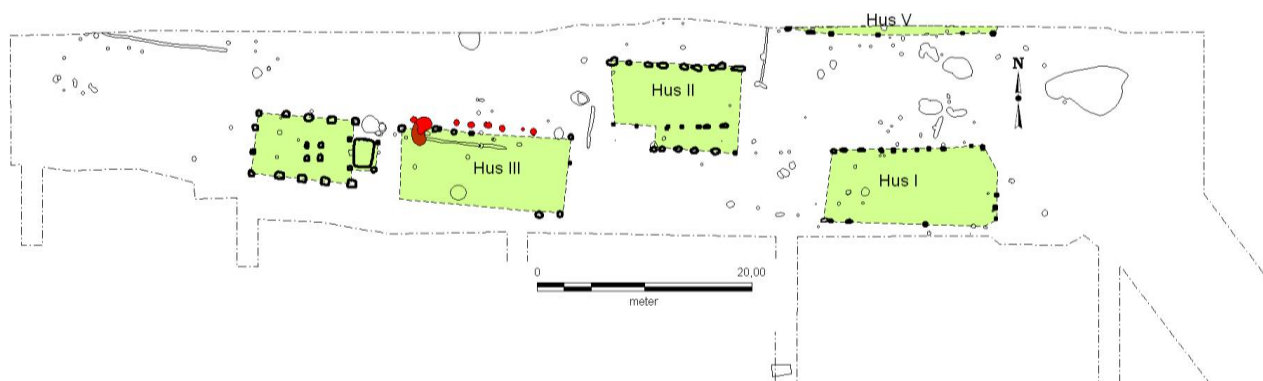
Hus I er et 16 meter langt og 7 meter bredt enskibet hus med lige langvægge og jordgravede vægstolper. Der er bevaret 11 vægstolper i den nordlige væg og 5 stolper i den sydlige væg. I den østlige gavl er der 4 bevarede stolper. I den vestlige gavl er der ikke registreret stolper. Det er ikke muligt at sige, om det skyldes bygningens funktion (om gavlen har haft en portåbning), eller om det snarere er et resultat af dårlige bevaringsforhold. Omtrent i midten af den vestlige ende af huset var der en lille jordovn. Nord for huset fandt vi fem gruber, som kan være samtidige med huset. I den

ene af gruberne fandt vi en hvæssesten af granit. Hvæssesten af den slags har en meget bred date-ringsramme, men den kan sagtens stamme fra samme tid som huset.

Hus II er 13 meter langt og 8 meter bredt. Huset er et rammehus med udskud, dvs. at der er en smal udbygning langs med husets ene langside, i dette tilfælde sydsiden. Selve huset er 7 meter bredt og udskuddet giver en meter ekstra i bredden i husets østende.

Der var bevaret 10 stolpehuller i den nordlige væg og 7 stolpehuller i den sydlige væg. I udskuddet var der bevaret 6 stolper. I gavlene var der ikke bevaret stolper.

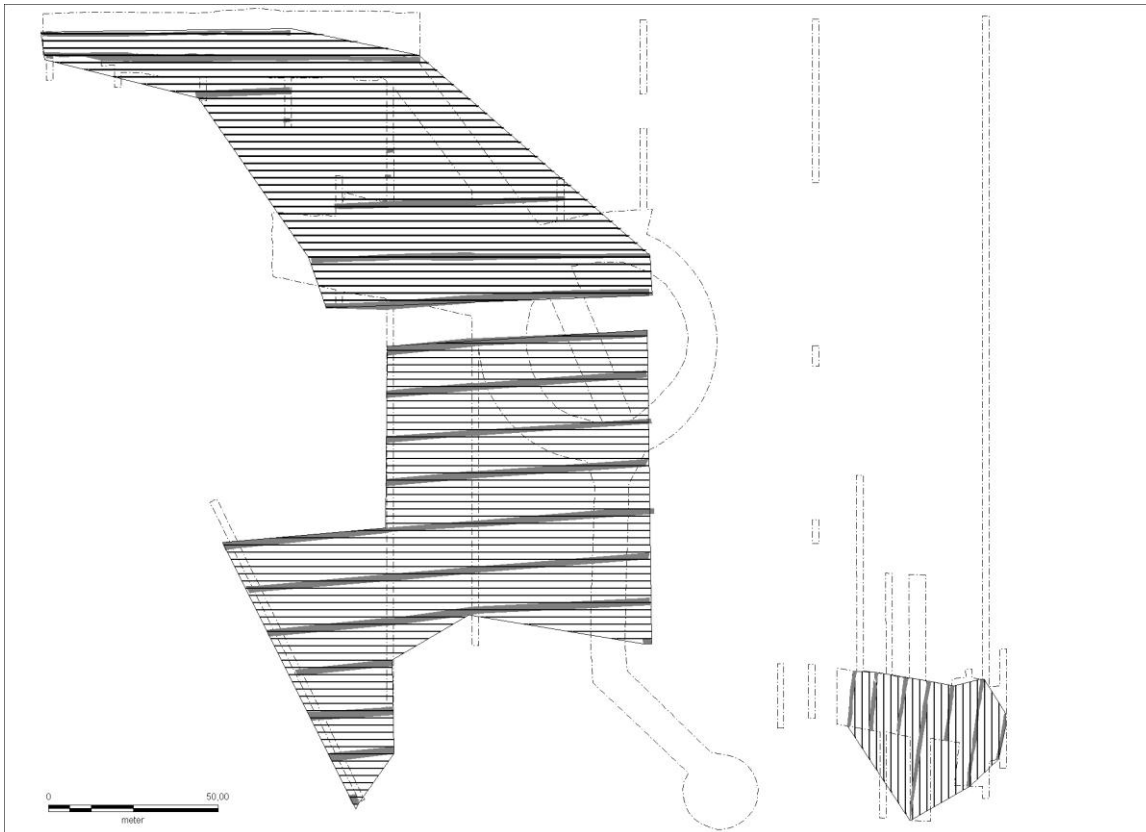
Hus III er ca. 16 meter langt og 7,5 meter bredt. Husets sydlige del er meget dårligt bevaret. Huset har en bageovn placeret i nordvæggen. Bageovne af denne type er konstrueret, så der er indfyring fra husets yderside, men selve kuplen er på indersiden af huset, hvor den afgiver varme, men ikke røg. Ovnens viste sig ved ugravningen som et område med stærkt rødbrændt ler. Det var især tydeligt på ydersiden af huset, hvor mængden af rødbrændt ler var størst. Der blev fundet brændt lerklining fra ovnkappen, som havde bevaret aftryk af vidjeflet. Langs ydersiden af husets nordvæg var der 8 gruber, der bl.a. rummede affald fra udrømning af ovnen. I en af gruberne blev der fundet et lerkarskår, der på baggrund af dekoration med den såkaldte jyske bølgeornamentik kan dateres til det sene 1200-tal. Skåret lå umiddelbart ovenpå et jernsegl.

Figur 8. Huse og ovngruber fra højmiddelalderen.

Agerrener fra middelalderen

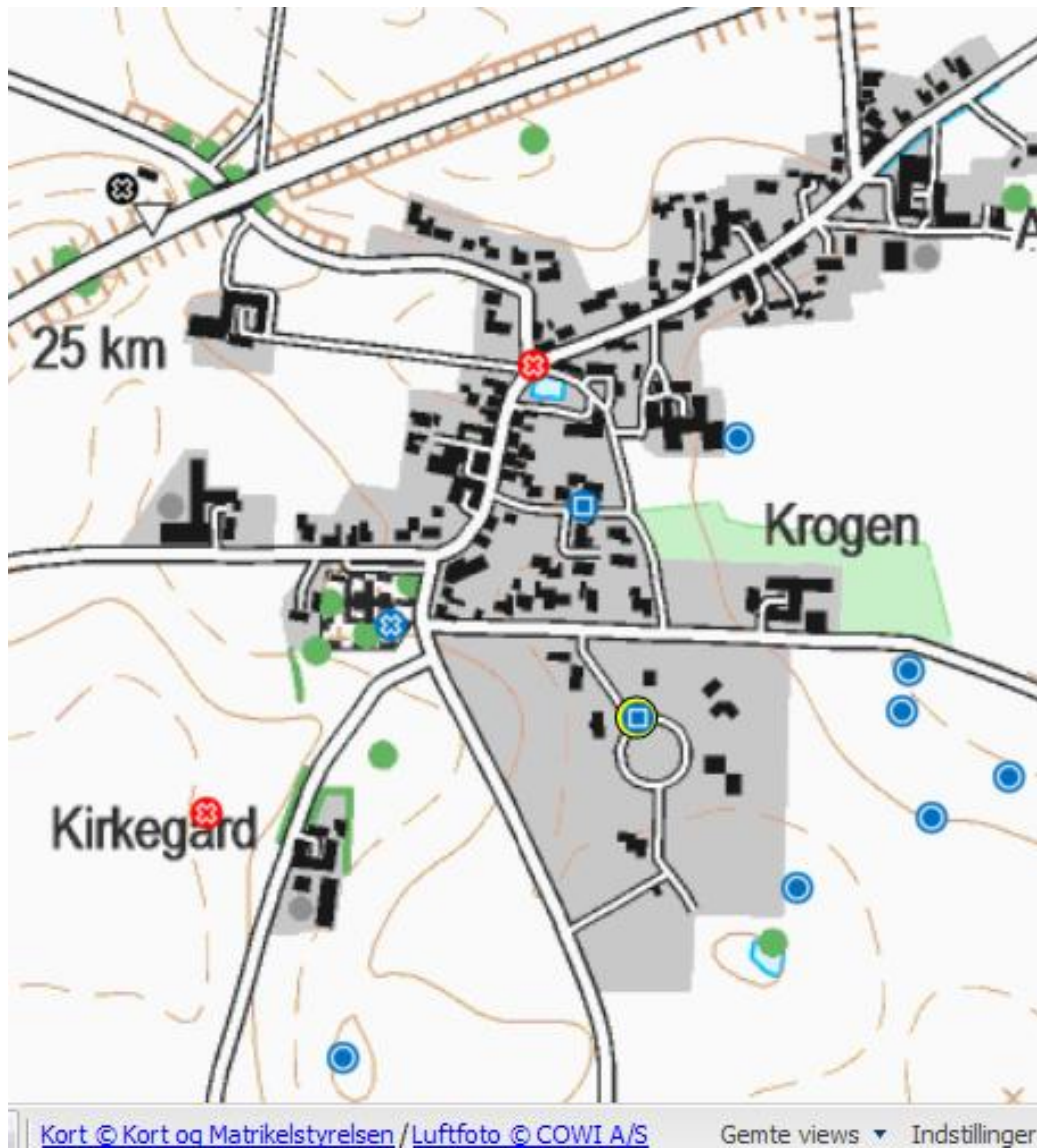
I hele udgravningsområdet blev der fundet spor af marksystemer fra middelalderen, de såkaldte agerrener. Agerrener er lange render, der har været brugt til at dræne vandet væk fra de højryggede agre, hvor man har dyrket korn. Der blev fundet spor af tre marksystemer, der tilsyneladende respekterer hinanden og dermed kan formodes at være samtidige. De tre marksystemer adskiller sig ved afstanden imellem agerrenerne, og ved orienteringen. Det nordligvestlige system har en afstand på ca. 14 meter imellem renerne, og er orienteret øst-vest. Det sydvestlige system grænser op til det nordvestlige, men afstanden imellem renerne er ca. en meter kortere og orienteringen er drejet en anelse i nordøst-sydvestlig retning. Det sydøstlige system afviger helt ved at være orienteret nord-syd og have en indbyrdes afstand på kun ca. 8 meter imellem renerne. Orienteringen på systemerne kan måske kobles sammen med de vådområder, der ligger i forlængelse af agersystemerne: de to vestlige systemer har afdrænet ned imod den lavning, der ligger i den vestlige del af undersøgelsesområdet, imens det sydlige system har afdrænet ned imod det moseområde, der ligger umiddelbart syd for gravpladsen.

Figur 9. De tre agersystemer.

Krogen Aidt i et lokalt perspektiv

Fundene ved Krogen har givet os et indblik i mange aspekter af aktiviteterne i området omkring Aidt i perioden fra førromersk jernalder og frem til historisk tid. Gravpladsen er i sig selv speciel, fordi der er tale om en brandgravsplads, på et tidspunkt og i et område hvor jordfæstegrave ellers er normen. Huset fra yngre jernalder kan måske være en forløber for en af de gårde, der senere flytter ind og kommer til at udgøre landsbyen Aidt. Kirken er et helt unikt fund, der stiller vikingetiden i området i et nyt lys, men det rejser også en række spørgsmål: hvem var det, der byggede kirken og med hvilket formål? Er der tale om et privat kapel der har betjent en lokal stormandsfamilie? Er det et dåbskapel? Og hvorfor er den nuværende kirke flyttet 70 meter mod vest, i stedet for at være opført ovenpå trækirken, som man ser det andre steder? Middelalderbebyggelsen skal sikkert ses som en del af den middelalderlige landsby Aidt. Marksystemerne fortæller, at området har været intensivt udnyttet i middelalderen. Man har haft brug for at jordforbedre ved at dræne for at få maksimalt udbytte af jorden.

Figur 10. Arkæologiske lokalitet i området omkring Aidt.

Krogen Aidt i regionalt/nationalt/europæisk perspektiv

Af fundene på Krogen er det især gravpladsen og kirken, der er relevante at perspektivere til et større geografisk område.

Gravpladsen er usædvanlig, fordi den består af brandgrave på et tidspunkt, hvor det ellers er jordfæstegrave der er dominerende i lokalområdet. Imidlertid er gravskikken meget regionalt opdelt på denne tid, og der er andre steder i landet, hvor brandgrave er ret almindelige. I Syd- og Vestjylland er brandgrave fra denne tid ikke noget særsyn, så måske kunne man forestille sig, at de mennesker der har boet på Krogen har haft kontakter til mennesker i disse egne.

Trækirken er et meget usædvanligt fund af flere årsager. Dels er der fundet meget få trækirker i Danmark, dels er det helt usædvanligt, at kirkerne ikke ligger umiddelbart under en eksisterende stenkirke, og dels er det bemærkelsesværdigt, at der ikke er fundet en kirkegård i tilknytning til kirken.

Tak til Hvorslev Kommune og grundejer Christian Hørlev Andersen for det gode samarbejde i forbindelse med udgravningen.

Relevant litteratur

Jørgen Jensen: Danmarks Oldtid – Ældre Jernalder 500 f. Kr. – 400 e. Kr.

Hjermind, Jesper og Mikael Holdgaard Nielsen. 2005. Trækirke i Aidt? Viborg Bogen 2005

Diverse oplysninger:

Viborg Museums j. nr.:	VSMG442
Lokalitet:	Krogen Aidt
Sogn, herred og amt:	Aidt sogn, Houbjerg Herred, Viborg Amt
Dansk Kulturhistorisk Centralregister:	130501-78, -79, -97 og -98
Bygherre:	Hvorslev Kommune
Areal:	Ca. 7 ha.
Deltagere i udgravningen:	Njal J. Geertz (daglig leder) Marika G. Palitzsch, Poul K. Jørgensen Peter B. Jensen Palle B. Larsen Mogens K. Sørensen

Dokumentationsmaterialet bestående af beretning, tegninger, fund, fotos m.v. opbevares på Viborg Museum, Hjultorvet 4, 8800 Viborg.

Undersøgelsen er betalt af bygherren, Kulturarvsstyrelsen og Viborg Museum

Om bygherrerapporter

Når der er foretaget en arkæologisk udgravning, der er helt eller delvist finansieret af en privat eller offentlig bygherre, skal der udarbejdes en særskilt rapport til bygherren. Bygherrerapporten skal være almindeligt tilgængelig, præsentere udgravningens resultater og sætte dem i sammenhæng med det omgivende landskabs kulturhistorie.¹

Viborg Stiftsmuseum har besluttet at udgive museets bygherrerapporter i en fortløbende serie. Ældre numre kan købes for 20 kr. (medmindre andet er anført) ved henvendelse til museet.

Liste over Viborg Museums bygherrerapporter

1. Båndruplund – en boplads fra bronzealder og tidlig jernalder. Martin Mikkelsen. 2004.
2. Nordentofte, Skals – en boplads fra sen yngre stenalder, bronzealder og tidlig jernalder. Martin Mikkelsen og Mikael H. Nielsen. 2004.
3. Brokbakken – en samlingsplads fra bronzealder og en gravplads fra ældre jernalder. Martin Mikkelsen og Mikael H. Nielsen. 2004.
4. Lynderup SV – et aktivitetsområde fra sen yngre stenalder og bronzealder. Martin Mikkelsen og Mikael H. Nielsen. 2006.
5. Teglværksvej – en boplads fra ældre bronzealder. Martin Mikkelsen. 2005.
6. Klejtrup Syd – en boplads fra sen yngre stenalder / tidlig ældre bronzealder. Marianne Høyem Andreasen. 2005.
7. Krogen, Aidt. Gravplads, huse, kirke og agersystemer fra jernalder og middelalder. Njal J. Geertz og Astrid Skou Hansen. 2012.
8. Højvangen, Ørum. Kamilla Fiedler Terkildsen og Martin Mikkelsen. Under udarbejdelse.
9. Stenshede – en gravhøj og andre fund fra yngre stenalder. Sanne Boddum og Martin Mikkelsen. 2006
10. Ørum Sportsplads – et aktivitetsområde fra ældre jernalder. Mikael H. Nielsen. 2005
11. Sundstrup Øst – en boplads fra yngre stenalder. Mikkel Kiildsen. 2006.
12. Ettrupvej, Fjelsø – to aktivitetsområder fra bronzealder eller jernalder. Kamilla Fiedler Terkildsen. 2006.
13. Løvel Syd - bebyggelsesspor fra yngre bronzealder og ældre germansk jernalder. Malene R. Beck & Dorthe Kaldal Mikkelsen. 2006.
14. Skaldehøj og Arildsvej - to bopladser fra førromersk jernalder. Mikkel Kiildsen. Under udarbejdelse.
15. Liseborg- et forsvarsværk fra tidlig førromersk jernalder. Dorthe Kaldal Mikkelsen 2009.
16. Lindum syd – langhus fra middelalderen. Jesper Hjermin. 2006.
17. Søhuset, Viborg - på kanten af middelalderbyen. Marianne Greve Iversen. 2006.
18. Formyre SØ - hustomt og grave fra sen ældre bronzealder - fladmarksgravpladser fra tidlig jernalder. Martin Mikkelsen. 2009.
19. Tindbækvej 25 - Gravhøj fra enkeltgravskultur. Martin Mikkelsen og Mikkel Kiildsen. 2007.
20. Langmosegård - en boplads fra yngre bronzealder. Martin Mikkelsen. 2007.
21. Løgstrup SØ - en boplads fra yngre jernalder - aktivitetsspor fra yngre bronzealder. Sanne Boddum, Mikkel Kiildsen & Mikael H. Nielsen. 2007.
22. Viborg Vestermark - Bopladser fra bronzealderen. og Martin Mikkelsen. Under udarbejdelse.
23. Ridder Munks Vej - En gravplads m.m. fra stenalder, bronzealder og jernalder. Sanne Boddum og Martin Mikkelsen. 2007
24. Rødding SV - bebyggelse fra yngre bronzealder og ældre førromersk jernalder. Mikkel Kiildsen. 2009.
25. Randrup Mølle – et langhus med forsænket østende fra yngre stenalder. Sidsel Wählin og Martin Mikkelsen. 2008.
26. Spangsdal II og Gl. Asmild. Gårdsanlæg fra Middelalder og nyere tid. Mette Klingenberg og Lars Agersnap Larsen. 2010.
27. Bjerring Hede - bopladser og gravplads fra ældre jernalder . Asger V. Amundsen, Tobias Danborg Torfing og Martin Mikkelsen 2012.
28. Liseborg Høje - boplads fra yngre bronzealder - begravelse i vognfading fra vikingetid. Elin Vanting & Dorthe Kaldal Mikkelsen. 2009.
29. Stenshede Syd - Gravhøj fra enkeltgravskultur - bopladser fra yngre bronzealder og ældre jernalder. Claus Sørensen og Martin Mikkelsen. 2009.
30. Hjørtedalgård - en boplads fra ældre jernalder. Claus Frederik Sørensen og Dorthe Kaldal Mikkelsen. 2009
31. Sønder Mose - en bebyggelse fra ældre bronzealder. Dorthe Kaldal Mikkelsen. 2009.
32. Rådmandshus – bebyggelse fra yngre vikingetid og ældre middelalder på Viborg Vestermark. Mikkel Kiildsen. 2009.
33. Højlund Spangsdal I – landsby fra yngre jernalder. Sanne Boddum. 2009.
34. Rugballegård – brandgrave og boplads fra førromersk jernalder. Martin Mikkelsen. 2009.

¹ Kulturarvsstyrelsen: Retningslinjer for udformning af rapport til bygherre/anlægsmyndighed

35. Kokær Høj – bebyggelse fra jernalder. Mikkel Kiildsen. 2009.
36. Birgittelyst – boplads og aktivitetsområde fra yngre bronzealder og førromersk jernalder samt vejforløb fra historisk tid. Jakob Westermann og Dorthe Kaldal Mikkelsen. 2009.
37. Ørum Industrivej – boplads fra yngre bronzealder og førromersk jernalder. Elin Vanting. 2009.
38. Mølgård, Resen – boplads fra førromersk jernalder. Martin Mikkelsen, Mikkel Kiildsen, Kamilla F. Terkildsen. 2009.
39. Iller – en bebyggelse fra yngre jernalder. Dorthe Kaldal Mikkelsen. 2009.
40. Toftumvej, Mønsted. Jættestuetomt fra yngre stenalder samt boplads fra romersk jernalder. Kamilla Fiedler Terkildsen. 2009.
41. Hulbækvej 31 – boplads og grave fra ældre jernalder. Martin Mikkelsen. 2009.
42. Hørup – bebyggelsesspor fra ældre og yngre jernalder. Mikkel Kiildsen & Dorthe Kaldal Mikkelsen. 2009.
43. Tindbæk Hestehave – en boplads fra yngre stenalder samt en boplads og en urnegrav fra yngre jernalder. Sanne Boddum. 2010.
44. Møllegård, Klejtrup – boplads fra sen yngre stenalder og bronzealder. Sanne Boddum. 2010.
45. Neder Hallum, Ravnstrup – bebyggelse og aktivitetsspor fra germansk jernalder og vikingetid. Mette Klingenberg. 2010.
46. Løgstrup Nord – bebyggelse fra yngre stenalder til førromersk jernalder. Mikkel Kiildsen. 2010.
47. Haugårdvej 17 – en bebyggelse fra yngre bronzealder. Lars Agersnap Larsen. 2010.
48. Ørndrup Vest – aktivitetsspor fra yngre stenalder og bebyggelse fra yngre bronzealder og ældre jernalder. Sanne Boddum. 2010.
49. Skals Nord – en bebyggelse fra yngre bronzealder og/eller tidlig førromersk jernalder. Lars Agersnap Larsen. 2010.
50. Hestdalvej, Viborg Vestermark – bebyggelse fra yngre vikingetid og ældre middelalder. Mikkel Kiildsen. 2011.
51. Hjarbækvej – en lille samlingsplads fra yngre bronzealder. Lars Agersnap Larsen. 2011.
52. Tapdrup Vest – bebyggelse og aktivitetsområde fra ældre jernalder samt overpløjet gravhøj fra yngre stenalder. Mikkel Kiildsen 2011.
53. Troelstrup – bebyggelse fra ældre jernalder. Mikkel Kiildsen 2011.
54. Duehøj Syd – boplads og begravelser fra bronzealderen. Martin Mikkelsen 2011.
55. Toftum – boplads fra ældre jernalder. Kamilla Fiedler Terkildsen
56. Hvolris Skovbakke, Hvolris Jernalderlandsby. Martin Mikkelsen
57. Låstrup Bakken – boplads fra yngre bronzealder. Bente Grundvad, Sidsel Wåhlin, Kamilla Fiedler Terkildsen og Martin Mikkelsen.
58. Kragssøgård - boplads fra yngre bronzealder. Martin Mikkelsen 2011.
59. Liseborg Høje II - Små treskibede huse fra y. stenalder. Kamilla Fiedler Terkildsen og Martin Mikkelsen 2011.
60. Korsbakken og Havhus - bebyggelse fra yngre romersk - ældre germansk jernalder Bente Grundvad Nielsen og Kamilla Fiedler Terkildsen 2011.
61. Domdalsgård - gravplads fra ældre romersk jernalder, - landsby fra ældre og yngre germansk jernalder. Kamilla Fiedler Terkildsen og Sanne Boddum. 2011.
62. Bygdalgård – bebyggelse fra yngre stenalder til slutningen af bronzealderen. Mikkel Kiildsen & Sidsel Wåhlin 2012.
63. Kærgård, Daugbjerg. En landsby med tekstilproduktion fra yngre jernalder. Mette Klingenberg og Kamilla Fiedler Terkildsen. 2012.
64. Spangsdal II – Boplads fra yngre bronzealder og/eller ældre jernalder. Sanne Boddum. 2012.
65. Abildal. En boplads fra sen yngre stenalder, samt brandgrave fra yngre bronzealder. Lars Agersnap Larsen. 2012.
66. Mammen Søndervang – bebyggelse og aktivitetsområde fra yngre bronzealder. Mikkel Kiildsen. 2012.
67. Kvorning 9a – boplads fra yngre bronzealder – gravplads og bebyggelse fra yngre romersk jernalder. Sanne Boddum. 2012.
68. Hulbættet ved Liseborg - nye resultater. 2012.
69. Selli Ager, Aidt. En urnegrav med ringgrøft fra sen førromersk jernalder og en gravplads fra ældre vikingetid.
70. Aalestrup. - To bebyggelser fra førromersk jernalder
71. Rishøjen - bebyggelse fra yngre stenalder og bebyggelse og gravplads fra yngre bronzealder/ældre førromersk jernalder samt tre grave i én, måske fra yngre jernalder
72. Begravelser og kirkegårdshegn fra Sct. Mathias kirkegård i Viborg. Jesper Hjeremind 2012

